

XV Międzynarodowa Konferencja
Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Historii Medycyny:
Żydzi – Niemcy – Polacy: historie i tradycje w kulturach medycznych

zorganizowana przez
Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu we współpracy z:

Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg,
Niemieckim Instytutem Historycznym w Warszawie
i Żydowskim Instytutem Historycznym w Warszawie

Warszawa 9-11 września 2015 r.

Komitet naukowy

- **Prof. dr hab. Antoni Jonecko** (Rzeszów)
- **Dr hab. Ruth Leiserowitz** (Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie)
- **Dr Joanna Lusek** (Muzeum Górnego Śląska, Bytom)
- **Prof. UM dr hab. Anita Magowska** (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu)
- **Dr Marcin Moskalewicz** (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu)
- **Prof. dr hab. Paweł Śpiewak** (Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie)

Komitet organizacyjny

- **Dr Marcin Moskalewicz** (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu) – przewodniczący
- **Dr Ute Caumanns** (Heinrich Heine Universität Düsseldorf)
- **Doc. Dr Fritz Dross** (Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg)
- **Zuzanna Lewandowska** (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu)

Sekretariat konferencji

jewishculturemedicine2015@gmail.com

PROGRAM

Środa 9 września 2015
Niemiecki Instytut Historyczny

Wykład plenarny i dyskusja otwierająca konferencję:

- **Ruth Leiserovitz** (Niemiecki Instytut Historyczny, Warszawa): Overlapping Identities in Warsaw Operation Rooms. Jewish-German-Polish aspects among physicians in the 19th c.

Czwartek, Piątek 10-11 września 2015 r.
 Żydowski Instytut Historyczny

Sesje wykładowe (porządek alfabetyczny):

- **Nurit Bernheim, Ralf Dose** (The Chaim Rosenberg School of Jewish Studies, Tel Aviv University/ Magnus Hirschfeld Society, Berlin):
The Search for Two Physicians and a Handshake Between Two World Wars and in Between the Pages of Modern Hebrew Literature
- **Aneta Bołdyrew** (Pracownia Historii Oświaty, Wydział Nauk o Wychowaniu, Uniwersytet Łódzki):
Współpraca lekarzy polskich i żydowskich na niwie popularyzacji wiedzy i działalności społecznej w Królestwie Polskim na przełomie XIX i XX w.
- **Maria Ciesielska** (Warszawski Uniwersytet Medyczny):
Jewish Health Office in the Warsaw Ghetto: an example of racial segregation in the times of National Socialism
- **Tessa Chelouche** (Rappaport Faculty of Medicine, Technion, Haifa, Israel/ Clalit Health Fund, Israel):
The UNESCO Casebook on Bioethics and the Holocaust: Reflecting on the Past to Protect the Future
- **Nadav Davidovitch, Dr Rakefet Zalashik** (Ben Gurion University; Tel Aviv University, Israel):
"Anhiten fon krainke is a groisse mitsve": The struggle of OZE-TOZ against tuberculosis
- **Eberhart Wolff** (Universität Zürich):
Jüdische Ärzte der „Sattelzeit“ in Deutschland zwischen Medizin und Religion
- **Sariel Eliezer** (Shaanan College, Israel):
When the Rabbi meets the doctor': Different approaches to medical diagnosis in the Jewish Law discourse in Eastern and Central Europe during the 16th-19th century

11 września

- **Ewa Geller** (Instytut Germanistyki UW):
Symbiose der jüdischen Philosophie und lateinisch – europäischen Medizin in der frühen Neuzeit: Ein unbekanntes jiddisches regimen sanitatis salernitanum aus Polen
- **Katharina Kreuder-Sonnen** (Medizinhistorisches Institut, Universität Bonn):
Jewish Bodies and Jewish Doctors in Fin de Siècle Polish Kingdom
- **Hans-Uwe Lammel** (Universitätsmedizin Rostock):
Die Debatte über die frühe Beerdigung der Juden im Herzogtum Mecklenburg-Strelitz in den 90-er Jahren des 18. Jahrhunderts
- **Aviv Livnat** (Bezalel Art Academy, Tel Aviv University):
Academy Non Omnis Moriar" – I Shall Not Wholly Die: A Study on Hunger by Jewish Physicians in the Warsaw Ghetto

- **Joanna Lusek, Horst Dolezal** (Muzeum Górnośląskie w Bytomiu, Heraldisch-Genealogische Gesellschaft „Adler“, Wien):
Die jüdische Studenten aus Schlesien an der medizinischen Fakultäten der Universität Wien in den Jahren 1850 bis 1938 nach den Promotions- und Rigorosenprotokollen
- **Naomi Menuhin** (Hebrew University of Jerusalem):
Between Here and There – Dr. Izrael Melijkowski in the First World Congress of Jewish Physicians
- **Marta Milewska** (Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora):
Arzliche Behandlung der Juden, der Deutschen und der Polen in der Provinz von Płock in den Jahren 1865-1915
- **Joanna Nieznanowska** (Zakład Historii Medycyny i Etyki Lekarskiej, PUM Szczecin):
Bridge Builders. The Contribution of Polish-Jewish Physicians to the Polish-German Transfer of Medical Knowledge, 1870s – 1939
- **Miriam Offer** (Western Galilee College, Akko, Israel):
The Jewish Medical Services in the Warsaw Ghetto: Characteristics, Uniqueness and Historical Context
- **Monika Rice** (Seton Hall University, USA):
“My soll sich zejn in Erec Izrael” (We Should Be in Israel): Dilemmas of Polish-Jewish Doctors in Postwar Poland
- **Jarosław Sak** (Zakład Etyki i Filozofii Człowieka, Uniwersytet Medyczny w Lublinie):
Ludwik Fleck’s contribution to the development of medicine and philosophy of science
- **Franz A. Sich** (Pfaffing):
Das jüdische Altersheim in Gleiwitz O/S von der Erstellung 1926 bis zur Auflösung 1942
- **Beata Szczepańska** (Katedra Historii Wychowania i Pedagogii, Uniwersytet Łódzki):
Kultura zdrowotna szkoły w aspekcie odmienności religijnych w środowiskach żydowskich w Drugiej Rzeczypospolitej
- **Philipp Teichfischer** (Otto-von-Guericke-Universität Magdeburg, Geschichte, Ethik und Theorie der Medizin):
Deutsch-jüdische Ärzte im niederländischen Kolonialdienst (1815-1884)
- **Marek Tuszewicki** (Instytut Judaistyki UJ):
German Medicine, Folklore and Language in Popular Medical Practices of the Eastern European Jews (19th-20th c.)
- **Christopher Williams** (Department of History and Politics, Liverpool Hope University, UK):
German, Polish and Jewish medical victims in Stalin’s purges, 1937-38

Sesja posterowa (porządek alfabetyczny):

- **Barbara Breysach** (Europa-Universität Viadrina):
Raphael Friedeberg – physician, ‘Lebensreformer’, anarchist
- **Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk** (Instytut Filologii Germańskiej, Uniwersytet Gdański):
„Ich bin ein Koszalinier”? Od Köslin do Koszalina. Leslie Barucha Brenta, brytyjskiego immunologa, projekt tożsamościowy
- **Daria Czarnecka** (Archiwum Państwowe w Katowicach):
Eksperymenty ginekologiczne przeprowadzane przez Horsta Schumanna, Carla Clauberga i Eduarda Wirthsa na żydowskich więźniarkach KL Auschwitz i ich powojenne reperkursje
- **Ignacy Einhorn** (Kłodzko):
Sytuacja żydowskiej służby zdrowia w Polsce po II wojnie światowej
- **David Freis** (Department of History and Civilization, European University Institute, Firenze):
Catastrophic Times: Fischl Schneersohn’s Studies on Traumatized Jewish Children after the First World War
- **Grażyna Jermakowicz** (Muzeum Historii Medycyny, Warszawski Uniwersytet Medyczny):
„Winieniem być dobrym lekarzem” Janusz Korczak – Henryk Goldszmit
- **Zdzisław Jezierski** (Zakład Historii Medycyny Uniwersytetu Medycznego w Łodzi):
The Jewish and German hospitals in Łódź at the turn of the 19th & 20th century
- **Andreas Jüttemann** (Institut für Geschichte und Ethik der Medizin, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg):
Die Heilstätte Siloah zu Kolberg (Kołobrzeg). Stiftung eines jüdischen Kurgastes für eine christliche Kinderklinik
- **Maria Kempa** (Zakład Historii Medycyny i Farmacji, Śląski Uniwersytet Medyczny):
Zasłużeni lekarze pochodzenia żydowskiego: Jerzy Einhorn (1925-2000) i Marek Edelman (1922?-2009) jako świadkowie Holocaustu
- **Marian Łysiak** (Komisja Historyczna Kujawsko-Pomorskiej Okręgowej Izby Lekarskiej w Toruniu):
Die Tätigkeit der Thorner jüdischen Ärzte auf polnischem Boden unter preußischer Herrschaft in den Jahren 1793-1920
- **Katarzyna Pękacka-Falkowska** (Katedra Historii Nauk Medycznych, UMP Poznań):
Żydowski medyk i toruńska dżuma. Uprzedzenia względem lekarzy żydowskich w Prusach Królewskich w świetle kazania „Geistliches Regiment in leiblicher Pestilenz: Wie man dem gerechten Zorn Gottes entpflihen, und sich mit gutem Gewissen hinaus bringen möge” (1565) Francisca Burchardiego
- **Astrid Riedler-Pohlers** (Ludwig-Maximilians-Universität München):
Jüdische Ärzte im Mittelalter und ihre speziellen Fähigkeiten

- **Monika Siorek** (Uniwersytet Wrocławski, Wydział Nauk Historycznych):
Przeżycia kobiet żydowskich – ofiar eksperymentów medycznych
- **Sari Siegel** (University of South California, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust-Studien):
Jewish Prisoner-Physicians in the Camps of Nazi-Annexed Poland: Their Activities and the Evolution of Nazi Policies of Jewish Exploitation and Murder
- **Robert Zajac** (Zurich):
Eksperymenty medyczne na obywatelach pochodzenia żydowskiego

Program kulturalny

- Zwiedzanie wystaw „Ocalałe” oraz „Po Zagładzie. Centralny Komitet Żydów w Polsce 1944-1950” w Żydowskim Instytucie Historycznym
- Zwiedzanie wystawy stałej Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin”
- Wycieczka „Nieznane ślady getta warszawskiego”

Symposium specjalne X Polskiego Zjazdu Filozoficznego, *Filozofia medycyny i różnorodność jej tradycji*

Poznań 15-19 września 2015 r.

Organizatorzy: dr Marcin Moskalewicz (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu),
dr Jan Zamojski (Uniwersytet Medyczny w Poznaniu)

Część I: 11.00-13.30

- 11.00 – Anita Magowska (UMP), Michał Musielak (UMP) – otwarcie sympozjum
- 11.10-12.00 – Piotr Zaborowski, Filozofia medycyny – czy jeszcze potrzebna?
- 12.00-12.30 – Katarzyna Pękacka-Falkowska (UMP), Filozofia medycyny jako filozofia przyrody – przypadek Leibniza i Locke’a
- 12.30-13.00 – Jarosław Sak (UM w Lublinie), Współczesne filozoficzne koncepcje choroby

13.00-13.30 – Jarosław Barański (UM im. Piastów Śląskich we Wrocławiu), Ciało jako miejsce obrazów

Część II: 15.30-17.30

15.30-15.55 – Michał Musielak (UMP), Myśl filozoficzno-medyczna w Poznaniu przed II wojną światową

15.55-16.20 – Andrzej Kapusta (UMCS), Czy istnieje filozofia psychiatrii?

16.20-16.45 – Marcin Moskalewicz (UMP), Tradycja fenomenologii jako alternatywa dla redukcjonizmu współczesnej psychiatrii – przypadek Erwina W. Strausa

16.45-17.10 – Jan Zamojski (UMP), Filozofia medycyny a katharsis

17.10-17.35 – Jaromir Jeszke, Homeopatia – na pograniczach naukowych standardów racjonalności i w kręgu mitów naukowych

Po zakończeniu sympozjum, w godz. 18.00-19.30, przewidziany jest panel dyskusyjny „Wyzwania współczesnej filozofii medycyny”, w którym udział wezmą uczestnicy sympozjum oraz Andrzej Leder (IFiS PAN). Dyskusję poprowadzą Jan Domański (UMP) i Marcin Moskalewicz (UMP).

„Historia medycyny wileńskiej”

Z okazji 25-lecia działalności Polskie Stowarzyszenie Medyczne na Litwie organizuje w dniach 18-20 września 2015 r. w Wilnie Międzynarodową Konferencję Medyczną pt. „Historia medycyny wileńskiej”.

Szczegółowe informacje o konferencji: www.psml.lt

Rejestracja uczestnictwa w konferencji: polmedlitwa@hotmail.com

Opłata konferencyjna: do 1 czerwca – 70 EUR

po 1 czerwca – 100 EUR

osoba towarzysząca – 50 EUR (po 1 czerwca 80 EUR)

studenci i rezydenci – 50 EUR (po 1 czerwca 70 EUR)

Przewodnicząca Rady Programowej Konferencji,
wieloletni Prezes PSML i Wiceprezes Federacji POM

Bronisława Siwicka

Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego, Prezes PSML

Barbara Komarowska

e-mail: barbarakomarowska@yahoo.com

Krajowe konferencje naukowe z zakresu historii medycyny i farmacji organizowane w Polsce w 2015 r.

Lek roślinny – historia i współczesność (4)

Miejsce: Zachełmie

Termin: 21-22 kwietnia 2015 r.

Organizatorzy: Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego UMW; Muzeum Farmacji Wydziału Farmaceutycznego UMW, Fundacja Humanitas et Scientia

Miłość niemożliwa? Antropologia miłości

Miejsce: Zachełmie

Termin: 23-24 kwietnia 2015 r.

Organizatorzy: Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego UMW; Fundacja Humanitas et Scientia

Medycyna i religie

Miejsce: Osieki k. Koszalina

Termin: 11-13 maja 2015 r.

Organizatorzy: Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego we Wrocławiu, Fundacja Humanitas et Scientia

Leki odzwierzęce – choroby odzwierzęce. Historia i współczesność

Miejsce: Świnoujście

Termin: 25-28 czerwca 2015 r.

Organizatorzy: Samodzielna Pracownia Edukacji Medycznej Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie, Muzeum Farmacji i Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, Instytut Historii Nauki PAN, Fundacja Humanitas et Scientia

Czystość i brud. Higiena nowożytna (XV-XVIII w.)

Miejsce: Bydgoszcz

Termin: 17-18 września 2015 r.

Organizatorzy: Zakład Historii Medycyny i Pielęgniarstwa oraz Katedra i Zakład Higieny i Epidemiologii Collegium Medicum im Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy, Zakład Historii Nowożytnej UMK w Toruniu, Zakład Historii Nowożytnej i Katedra Historii Kultury Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Zakład Humanistycznych Nauk UMED

Sekretarz: dr Wojciech Ślusarczyk (wojciech.slusarczyk@cm.umk.pl)

Kultura Uzdrawiskowa w Europie (5)

Miejsce: Busko-Zdrój

Termin: 25-27 września 2015 r.

Organizatorzy: Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego we Wrocławiu; Muzeum Farmacji Wydziału Farmaceutycznego UM we Wrocławiu, Fundacja Humanitas et Scientia

Zgłoszenia: dr Mateusz Dąsal (mateuszdasal@gmail.com)

Problemy zdrowia reprodukcyjnego kobiet

Miejsce: Wrocław

Zgłoszenia: do 31 czerwca 2015 r.

Termin konferencji: 22-23 października 2015 r.

Organizatorzy: Zakład Humanistycznych Nauk Wydziału Farmaceutycznego UMW; Fundacja Humanitas et Scientia

Sekretarz: dr Aleksandra Szlagowska (aleksandra.szlagowska@umed.wroc.pl)

Emocje – afekty – uczucia w świetle historii medycyny

Miejsce: Centrum Kongresowo-Dydaktyczne Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu

Zgłoszenia: do 31 maja 2015 r.

Termin: 16-17 listopada 2015 r.

Organizator: Katedra i Zakład Historii Nauk Medycznych UM w Poznaniu

Sekretariat: wojtasz88@gmail.com

Komunikat 1

XXIV Zjazd Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji

Historia medycyny i farmacji na początku XXI wieku

Od stuleci historia medycyny i farmacji kształtuje tożsamość zawodów medycznych poprzez towarzystwa naukowe i wydawane przez nie czasopisma. Ich zapleczem instytucjonalnym są katedry, zakłady, muzea i pracownie historii medycyny, pielęgniarstwa i farmacji. Rozpoznanie ich stanu na początku XXI wieku jest najważniejszym przesłaniem kolejnego zjazdu polskich historyków i filozofów medycyny oraz farmacji i nauk pokrewnych.

14-16 września 2016 r. – Poznań

WSTĘPNY PROGRAM

14 września 2016 r.

Sesja plenarna: *Historia medycyny i farmacji na początku XXI wieku*
Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji

15-16 września 2016 r.

Sesje tematyczne

Medycyna i filozofia przyrody w czasach wczesnonowożytnych
Ciało i umysł w debacie medycznej i filozoficznej w XIX i XX w.
Rekonstrukcje i wizualizacje ciała w ujęciu historycznym
Walka z rakiem na ziemiach polskich w ujęciu historycznym
I wojna światowa a polska medycyna i farmacja
Dziecko w medycynie w XIX i XX w.
Varia

Wpisowe

300 zł dla uczestników z afiliacją, 100 zł dla uczestników bez afiliacji (wyżywienie opłacane przez uczestników we własnym zakresie)

Zgłoszenia

Biuro Zjazdu PTHMiF

Katedra i Zakład Historii Nauk Medycznych
Uniwersytet Medyczny
Centrum Kongresowo-Dydaktyczne Uniwersytetu Medycznego
ul. Przybyszewskiego 37A
60-364 Poznań

e-mail: wojtasz@ump.edu.pl

Recenzenci tomu

prof. dr hab. Urszula Demkow
prof. dr hab. Czesław Jeśman
prof. dr hab. Andrzej Kierzek
dr hab. Walentyna Korpalska
prof. dr hab. Maria Korzeniewska-Koseła
dr hab. Anita Magowska prof. UMP
dr Mariusz Migąła
prof. dr hab. Bożena Urbanek
dr Włodzimierz Witczak
prof. dr hab. Andrzej Zyluk